

Motion till riksdagen 2019/20:286

av **Daniel Riazat m.fl. (V)**

Förskolan

---

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på reglering av barngruppers storlek i förhållande till antal pedagoger och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att lokaler som används till förskoleverksamhet är anpassade och ändamålsenliga samt att antalet barn per kvadratmeter inte är för högt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att lagstifta om förskoleverksamhet på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att rätt till modersmålsstöd införs i förskolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att möjligheten att bedriva pedagogisk omsorg i bolagsform avskaffas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur alla förskolor kan bli konfessionsfria och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

Alla barn ska kunna utvecklas efter de bästa förutsättningarna och utifrån sina behov. En bra förskola är minst lika viktig för barns utveckling som en bra skola. Rätten till en bra förskola för alla barn är en självklarhet för Vänsterpartiet. Bra barnomsorg är också en förutsättning för att kvinnor och män ska kunna förvärvsarbeta på lika villkor.

Inom förskolan löper dock personalen större risk att drabbas av stressrelaterade sjukdomar jämfört med andra yrkesgrupper på arbetsmarknaden. Det riskerar att drabba barnens utveckling. Barnen har rätt till en bra verksamhet och personalen har rätt till en god arbetsmiljö.

3 Arbetsmiljö och personalfrågor

Många anställda inom förskolan mår inte bra och många vittnar om sin pressade situation. Stora barngrupper och för få kollegor leder till en stressad arbetsmiljö. Lärarförbundet har rapporterat, baserat på försäkringskassans uppgifter, att personal i förskolan löper 63 procent högre risk att bli sjukskrivna än genomsnittet på arbetsmarknaden. Sett till psykiska sjukdomar, där stressrelaterade diagnoser ingår, är risken för den som arbetar i förskolan 81 procent högre att drabbas av en sådan sjukdom än för övriga arbetsmarknaden. Det är allvarligt sett ur ett arbetsmiljöperspektiv och riskerar även att påverka barnens utveckling.

Storleken på barngrupper påverkar både barn och personal. Skolverket har riktlinjer för barngruppsstorlek, dessa är 6–12 barn per grupp i åldern 1–3 år samt 9–15 barn per grupp i åldern 4–5 år. Skolverkets riktlinjer bygger på samlad internationell och nationell forskning och visar på flera fördelar med mindre barngrupper, bl.a. att det leder till bättre miljö med lägre ljudnivå och gynnar barns lärande. Vänsterpartiet anser att dessa riktlinjer är bra, men eftersom det inte finns någon reglering för hur stora barngrupperna får vara, överskrids på många håll Skolverkets riktlinjer. Regeringen bör återkomma med förslag på reglering avseende barngruppers storlek i förhållande till antal pedagoger. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Många pedagoger i förskolan vittnar om för höga ljudnivåer. Ljudnivån är så pass hög att pedagogernas hörsel tar skada, hörselnedsättning och tinnitus är vanligt förekommande. Dessutom är det en stressfaktor för både barn och personal. Ett citat från Arbetsmiljöverket: ”Höga ljudnivåer på förskolan är ytterligare ett arbetsmiljöproblem som drabbar både vuxna och barn. Ett forskningsprojekt från Umeå, där 17 förskolor ingick, visade att ljudnivån inom förskolan ligger över 70 decibel i snitt under en arbetsdag, vilket är mycket tröttnande och kan skapa stressreaktioner. Det är samtidigt en varierande ljudbild med plötsliga toppar i form av skrik, slammer, omkullvälta stolar och bullriga leksaker. Det är inte ovanligt att personal drabbas av ljudtrötthet, tinnitus och stress.”

En del i problematiken med hög ljudvolym är som ovan nämns barngruppernas storlek samt att många förskolelokaler inte är dimensionerade för det antal barn som går där. Det är helt enkelt för många barn i förhållande till lokalens storlek. Vänsterpartiet anser att det är viktigt att barngrupperna inte är större än vad lokalerna är dimensionerade för samt att lokalerna på olika sätt är anpassade för den verksamhet som bedrivs där. Ett flertal kommuner arbetar i dag med ett funktionsprogram för förskolan – ett styrdokument som beskriver vad som avses med ändamålsenliga lokaler och utemiljö, och som används som underlag vid planeringen och utformningen av förskolans verksamhet och i samband med att en ny förskola ska byggas eller när en gammal renoveras eller byggs om. I programmet kan allt från riktlinjer för antal barn per kvadratmeter till detaljer kring materialval, ventilation, färgsättning, höjd på möbler osv. ingå. Vänsterpartiet ser positivt på detta men anser att regeringen behöver ta ett större ansvar för att garantera att all barnomsorg i landet bedrivs i ändamålsenliga lokaler. Regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att lokaler som används till förskoleverksamhet är anpassade och ändamålsenliga samt att antalet barn per kvadratmeter inte är för högt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Barnomsorg på obekväm arbetstid

Många människor arbetar obekväm arbetstid, dvs. kvällar, helger och nätter. I dag har föräldrar ingen rätt till barnomsorg på dessa tider. I stället är det upp till varje kommun att avgöra om den ska erbjuda detta. Det gör att många föräldrar inte har möjlighet att arbeta kvällar, helger och nätter. Det drabbar i synnerhet ensamstående föräldrar, varav många är kvinnor. Många av dem tvingas byta arbetstider eller förlita sig på att exempelvis släktingar och vänner kan hjälpa till med barnpassning, allt för att få vardagen att gå ihop. Så kan vi inte ha det. Rätten till barnomsorg på obekväm arbetstid är en viktig del av Vänsterpartiets feministiska politik.

Vänsterpartiet anser att det måste skapas bättre förutsättningar för alla föräldrar att kombinera sitt föräldraskap med arbete. Barn behöver också trygghet och kontinuitet. Det kan de få om det finns en permanent lösning med en professionell barnomsorg utförd av utbildad personal med kunskap och erfarenhet. Barnomsorgen måste därför anpassas till alla föräldrars behov. Regeringen bör utreda möjligheten att lagstifta om förskoleverksamhet på obekväm arbetstid. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Modersmålsstöd

Förskolan och förskoleklassen ska bidra till att modersmålet utvecklas så att barnen kan kommunicera på såväl sitt modersmål som på svenska. I läroplanen för förskolan framgår att verksamheten ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling. Vidare ska medvetenhet om det egna kulturarvet och delaktighet i andras kultur bidra till att barnen utvecklar sin förmåga att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Det språkliga lärandet blir bäst när språket används i meningsfulla sammanhang i vardagen, t.ex. i lek och skapande verksamhet. Personalen ska därför anpassa aktiviteter, arbetssätt, miljö och material efter barnens behov för att medverka till barns utveckling av sitt modersmål. Möjligheterna för förskolebarn att få modersmålsstöd varierar kraftigt och inte sällan finns det stora brister i förskolornas arbete, något som regelbundet konstateras av skolmyndigheterna i deras tillsynsarbete. Vänsterpartiet anser att ett första steg är att införa rätten till modersmålsstöd i förskolan, något som saknas i dag. Regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att rätt till modersmålsstöd införs i förskolan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Vinstfrågan

En förutsättning för en riktigt bra barnomsorg är att det fokuseras på det viktigaste. Kvaliteten och behoven ska alltid komma i första rummet, inte möjligheten att berika sig på verksamheten. I skola och förskola ska det finnas personal så att varje barn får det stöd hen behöver, något som inte får prioriteras ned för att skapa vinstutdelning till ägarna. För att nå dit behöver förskolan avkommersialiseras. Vänsterpartiet anser att förskolans mål ska vara att ge barnen den bästa omsorgen och goda förutsättningar att utvecklas – inte att generera vinst till privata bolag.

Vinstjakten är en av anledningarna till att förskolan blir allt mindre likvärdig. Vinstdrivande friskolor etablerar sig där de har bäst marknadsutsikter, med andra ord i områden där befolkningen har hög utbildning och goda inkomster.

Vänsterpartiet anser att demokratiskt fattade beslut och behovsbedömning bör vara grunden för nyetablering av förskolor, så att inte skattemedel slösas bort på överetablering. Skattemedel ska enbart kunna användas till den verksamhet de är avsedda för och det ska inte finnas incitament att bedriva verksamheten på annat sätt eller med andra mål än alla barns lika rätt till en god barnomsorg. För att uppnå detta behövs ett slut på vinstintresset inom barnomsorgen.

7 Pedagogisk omsorg

Syftet med inrättandet av pedagogisk omsorg var att öppna för olika former av barnomsorg med offentlig finansiering. Pedagogisk omsorg är inte en skolform och det finns inga krav på att verksamheten följer läroplanen eller har utbildad personal. Den marknad som har vuxit fram inom pedagogisk omsorg är problematisk då den svaga regleringen gör det enkelt att tjäna pengar på låg kvalitet. Kommunerna har svårt att ställa krav och följa upp verksamheten eftersom lagen är svag och otydlig.

Vänsterpartiet anser att behovet av flexibla barnomsorgsformer som dagbarnvårdare inte ska kunna utnyttjas för att starta och bedriva mycket lönsam barnomsorgsverksamhet av tveksam kvalitet. Därför måste möjligheten att bedriva pedagogisk omsorg i bolagsform avskaffas. Utöver detta vill vi se en tydligare lagstiftning avseende kvalitetskrav för pedagogisk omsorg. Regeringen bör därför återkomma med förslag som innebär att möjligheten att bedriva pedagogisk omsorg i bolagsform avskaffas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Just nu pågår en utredning ”Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg” (dir. 2018:102) som bl.a. ska kartlägga och analysera om pedagogisk omsorg stimulerar barns utveckling och lärande och vid behov lämna förslag på hur man kan främja att barn får likvärdiga förutsättningar inför start i förskoleklass. Betänkandet ska presenteras senast den 30 september i år. Vänsterpartiet inväntar utredningens resultat och avvaktar tills vidare med att lämna fler förslag på området.

8 Ett stopp för religiösa förskolor

Varje individ har själv rätt att välja livsåskådning och utöva den. Alla förskolor, oaktat huvudman, bör därför vara helt konfessionsfria. Vi vill att alla barn oavsett familjernas tro eller värderingar ska kunna mötas i förskolan. Alla föräldrar måste med förtroende kunna lämna sina barn till förskolan. Religiös eller annan ideologisk påverkan ska därför inte förekomma i förskolan. Det bör därför utredas hur alla förskolor kan bli konfessionsfria. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ulla Andersson (V)

Ali Esbati (V)

Ida Gabrielsson (V)

Tony Haddou (V)

Christina Høj Larsen (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Ilona Szatmari Waldau (V)

Ciczie Weidby (V)